

E-poslovanjem do veće konkurentnosti

Elektroničko poslovanje omogućuje povećanje efikasnosti rada tvrtki, a samim time povećava njihovu konkurentnost i mogućnost održavanja na tržištu. Elektroničko poslovanje također omogućuje i stvaranje novih tvrtki temeljenih na suvremenoj informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, a time i stvaranje novih radnih mjesta. To je od presudnog značaja za velik broj hrvatskih tvrtki koje s tehnologijom koju danas koriste nemaju šanse za opstanak u međunarodnoj konkurenciji.

Za razvitak elektroničkog poslovanja potrebno je stvoriti informacijsku i komunikacijsku infrastrukturu, omogućiti njeno korištenje uz razumne troškove te definirati zakonske pretpostavke. Pored toga neophodno je, kao i za ostala područja poslovanja, omogućiti pojednostavljeno stvaranje novih tvrtki i poduprijeti ih u prvoj fazi njihova razvitka, jer će se time dinamizirati formiranje malih i srednjih propulzivnih tvrtki i tako omogućiti brže otvaranje novih radnih mjesta. Europski trendovi, pa i konkretne projekcije Europske komisije za 2010. godinu predviđaju otvoreno jedinstveno informacijsko tržište i medijsku industriju. Konkretno, sredinom 2005. godine su u okviru europskog programa i2010

- Europsko informatičko društvo za rast i zaposlenost (*A European Information Society for Growth and Employment*) objavljene tri temeljne odrednice za ostvarenje ovakvoga društva:
- otvoreno jedinstveno tržište usluga informacijskog društva i medijske industrije;
- razvojna istraživanja, odnosno inovacije u području informacijske i komunikacijske tehnologije te
- razvitak cjelovitoga europskoga informacijskog društva.

Prenesene u naše okruženje, ove odrednice stavljaju brojne zadaće pred sve sudionike u sustavu informatizacije, a posebice državnu upravu.

Regulativno-zakonski okvir i njegov značaj

Zakonom o elektroničkoj trgovini i Zakonom o zaštiti potrošača regulirano je e-poslovanje u cjelini te njegovi dijelovi: e-transakcije i e-trgovanje. Zakon o elektroničkom novcu, Zakon o elektroničkim financijama i Zakon o porezu na e-dobit i e-dohodak reguliraju e-financije, e-porez i e-novac. Za

e-privatnost i zaštitu podataka skrbe se Zakon o zaštiti osobnih podataka i Zakon o telekomunikacijama u dijelu koji se odnosi na prikupljanje i zadržavanje ili na distribuciju osobnih podataka. Zakon o telekomunikacijama u dijelu koji se odnosi na zaštitu imena internetskih domena, Zakon o zaštiti intelektualnog vlasništva i Zakon o elektroničkim medijima reguliraju e-intelektualno vlasništvo i e-autorsko pravo. Zakon o informacijskoj sigurnosti, Zakon o sprječavanju e-kriminala te skup posebnih mjera i pravilnika reguliraju e-sigurnost poslovanja u e-okruženju.

DEFINIRANJEM ZAKONODAVNOGA I REGULATORNOGA OKVIRA KOJI PODRŽAVA E-POSLOVANJE DRŽAVNE UPRAVE MOGU MNOGO UČINITI ZA RAZVOJ KOMPANIJA PREMA POSLOVNOJ IZVRSNOSTI.

U ovom kontekstu dva su zakona bitna: Zakon o elektroničkom potpisu i Zakon o elektroničkoj ispravi. Prvi je Zakon donesen još 2002. godine te je uredio pravo fizičkih i pravnih osoba na uporabu elektroničkog potpisa, prava, obveze i odgovornosti davatelja usluga certificiranja elektroničkog potpisa i pravnu valjanost naprednoga elektroničkog potpisa. Drugi Zakon uređuje pravo fizičkih i pravnih osoba na uporabu elektroničke isprave, pravnu valjanost elektroničke isprave te uporabu i promet elektroničkih isprava. Polazne osnove elektroničkog poslovanja čine zakonska regulativa, telekomunikacijska mreža, korištenje Interneta, tehničke norme te konačno obrazovani kadrovi. Evidentno je da je zakonski okvir samo jedan u nizu dijelova koji tek u međudjelovanju mogu pokrenuti pravo elektroničko poslovanje. Pored zakonske regulative, potrebno je prilagoditi i druga područja (telekomunikacije), reorganizirati informacijske sustave u tvrtkama, dodatno educirati sudionike za ovaj vid poslovanja i za tehničke norme, posebice onoga dijela koji se odnosi na strukturu dokumenata u

Željko Popović, menadžer za strateška rješenja u Ericssonu Nikoli Tesli komentira preduvjete razvoja e-poslovanja među kojima zakonodavno-regulatorni okvir ima važnu ulogu.

elektroničkom poslovanju (narudžbenica, otpremnica, faktura, doznaka i druge).

U Republici Hrvatskoj za normizaciju je zadužen Hrvatski zavod za norme (www.hzn.hr) koji je, nakon usklađivanja hrvatskog zakonodavstva u području normizacije, akreditacije i mjeriteljstva s europskim propisima, počeo s radom u srpnju 2005. godine. U Europskoj uniji za norme su zadužene organizacije Europski odbor za normizaciju (www.cenorm.be), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (www.cenelec.org) i Europski institut za

telekomunikacijske norme (www.etsi.org). Svjetske normizacijske organizacije su Međunarodna organizacija za normizaciju (www.iso.ch) i Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (www.iec.ch). I međunarodne normizacijske organizacije i mnoge međunarodne strukovne udruge izrađuju i unaprjeđuju tzv. otvorene standarde. Dok su norme prihvaćene u normizacijskim organizacijama zaštićene autorskim pravom te je zabranjeno njihovo neovlašteno kopiranje i raspačavanje, otvoreni standardi javno su dostupni bez naknade. Produblivanjem integracijskih procesa u EU, u kojima u statusu zemlje kandidata sudjeluje i Hrvatska, jača potreba uspostavljanja paneuropskih usluga javnih uprava zemalja članica. Sudjelovanjem u programu EU IDABC, čiji je cilj uspostavljanje okvira koji će omogućiti usklađenu isporuku paneuropskih elektroničkih javnih usluga između javnih uprava zemalja članica, Hrvatska se uključuje u proces izgradnje programa za razvoj e-javne uprave u Europskoj uniji i Europskog okvira za interoperabilnost. E